

Sygn. akt III AUa 305/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSA Beata Górska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów

na skutek apelacji płatnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 lutego 2015 r. sygn. akt VI U 1043/14

1. oddała apelację,

2. zasądza od płatnika (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Beata Górska

Sygn. akt III AUa 305/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 27.10.2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wydania interpretacji w sprawie z wniosku płatnika (...) sp. z o. o. w G. dotyczącego ustalenia właściwego ustawodawstwa, obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i możliwości uzyskania zaświadczenia A I.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego płatnik podniósł, że jest zarejestrowaną agencją zatrudnienia i głównym przedmiotem jej działalności jest realizowanie zadań agencji zatrudnienia zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z

dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wniosek o interpretację indywidualną dotyczył zdarzenia przyszłego, które polegać ma na świadczeniu w przyszłości usług w postaci opieki nad osobami starszymi w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej, głównie na terenie Republiki Federalnej Niemiec. W tym celu skarżąca spółka chciałaby zatrudnić w Polsce na własny rachunek osoby mogące wykonywać takie usługi i byłyby one delegowane do pracy poza granicami kraju na okres nie przekraczający każdorazowo 24 miesięcy, przy czym nigdy w celu zastąpienia innej delegowanej osoby. Tak zatrudnieni musiałby podlegać polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych przez okres co najmniej 30 dni poprzedzający ich zatrudnienie i jednocześnie dzień oddelegowania. W planowanej działalności nie byłoby aspektu pracy tymczasowej, a zatrudnieni bezpośrednio podlegaliby płatnikowi. Jednocześnie na potrzeby delegacji osób zatrudnionych w innym kraju członkowskim UE płatnik planuje uzyskanie zaświadczenia o polskim ustawodawstwie dotyczących zabezpieczenia społecznego mającego zastosowanie do konkretnej, zatrudnionej osoby - tzw. zaświadczenie A1.

Wniosek skarżącej spółki sprowadzał się do wyjaśniania, czy w ramach przedstawionego stanu, zatrudniani przez (...) sp. z o.o. pracownicy będą podlegać polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych, co w konsekwencji będzie rodzić obowiązek uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Płatnik podniósł, że w ramach obowiązkowej odpowiedzi w złożonym wniosku udzieliła odpowiedzi twierdzącej, tj. że właściwy będzie polski system ubezpieczeń społecznych i na tę okoliczność przytoczone zostało też szerokie uzasadnienie prawne. Nie istnieją żadne przesłanki upoważniające organ do uchylenia się od odpowiedzi na wniosek o interpretację indywidualną. Płatnik podniósł, że wystąpił o wydanie interpretacji na podstawie art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 10 ustawy z dnia 2.07.2004r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Mając na uwadze powyższą argumentację, płatnik wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G. do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 16.02.2015 roku oddalił odwołanie (punkt I orzeczenia) oraz zasądził od płatnika na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II orzeczenia).

Sąd I Instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na ustaleniu, że w dniu 22 października 2014 r. płatnik składek złożył wniosek o wydanie interpretacji przepisów w trybie art. 83 d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie i wskazując na art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity opublikowany w Dz. U. z 2015 roku, poz. 121, ze zm.) – zwanej dalej ustawą systemową - w zw. z art. 10 ustawy z dnia 2.07.2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015, poz. 584), podniósł, że w rozpatrywanej sprawie chodziło o ustalenie ustawodawstwa właściwego dla pracowników wykonujących pracę w innym państwie członkowskim UE. Kwestie te rozstrzygały: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenie Parlamentu europejskiego i Rady nr 987/2009 w sprawie wykonania rozporządzenia 883/2004. Należało, nie wszystkie problemy interpretacyjne są możliwe do rozstrzygnięcia w trybie art. 83 d ustawy systemowej, gdyż ww. akty prawa europejskiego zawierają w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa tak nieprecyzyjne przesłanki, że ich rozstrzygnięcie będzie możliwe wyłącznie w indywidualnych sprawach w których płatnik wystąpi o zaświadczenie A1 dla poszczególnych pracowników.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko, wyrażone w komentarzu do ww. przepisu P. K., że ZUS nie jest właściwy do wydania interpretacji indywidualnych w takich sprawach, jak: podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu, obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zakwalifikowanie danej pracy za pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, prawo do świadczeń z ubezpieczeń

społecznych lub innych świadczeń, do których wypłaty jest powołany ZUS, zasady składania i wypełniania dokumentów ubezpieczeniowych, zasady ustalania właściwego ustawodawstwa na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Sąd I instancji podkreślił, że ustalenie w niniejszej sprawie, że dla pracowników zatrudnionych przez płatnika właściwe jest ustawodawstwo polskie, przesądzałoby tę kwestię na przyszłość, choć płatnik w kolejnych latach mógłby przestać spełniać przesłanki do ustalenia właściwego ustawodawstwa krajowego, a mimo tego powoływać się na wydaną interpretację. Zdaniem Sądu orzekającego właściwą więc drogą do ustalenia właściwego ustawodawstwa będzie dla płatnika wystąpienie o zaświadczenie A1 dla poszczególnych pracowników.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie płatnika. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodził się płatnik. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 83d ustawy systemowej w zw. z art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej przez ich błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest właściwy do wydawania interpretacji indywidualnych w sprawie zasad ustalania właściwego ustawodawstwa na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w sytuacji gdy jak stanowi art. 83d ustawy systemowej Zakład wydaje interpretacje m.in. w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, a ocena istnienia tego obowiązku wymaga niewątpliwie ustalenia, że zatrudniony podlega polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych, a więc polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Skarżący w uzasadnieniu apelacji podniósł, że obowiązek wydania przez organ rentowy interpretacji indywidualnej w niniejszej sprawie wynika z regulacji prawa polskiego, tj. art. 83d ustawy systemowej, zgodnie z którym: „Zakład wydaje interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek”. Rzeczywiście, sprawy, w jakich ZUS właściwy jest do wydania interpretacji, zostały wskazane w art. 83d ustawy. Wymieniony w treści przepisu obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym w Rzeczypospolitej Polskiej wynika z faktu podlegania danej osoby ustawodawstwu polskiemu, a zatem dla ustalenia, czy dana osoba podlega ubezpieczeniom społecznym konieczne jest zbadanie i rozstrzygnięcie, że podlega ona ustawodawstwu RP. W ramach więc analizy istnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym Zakład jest uprawniony i jednocześnie zobowiązany do zbadania, czy dana osoba podlega ustawodawstwu RP. Wbrew natomiast stanowisku Sądu I instancji wystąpienie o zaświadczenie A1 dla poszczególnych zatrudnionych osób nie pozwoli na wystarczająco pewne ustalenie sytuacji prawnej wnioskodawczyni, gdyż zaświadczenie A1 stanowi jedynie „poświadczenie”, o którym mowa w art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Powyższe oznacza, iż w określonych okolicznościach poświadczenie to może zostać wycofane zgodnie z art. 5 ust. 2 tego rozporządzenia. W konsekwencji, okoliczność iż Zakład wyda dla danej osoby zaświadczenie A1 nie stanowi jakiegokolwiek pewnej informacji dla wnioskodawczyni, że spełnione zostały warunki do stosowania dla danej osoby polskiego ustawodawstwa i objęcia jej polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Z pewnością też wnioskodawczyni pozbawiona zostaje uprawnień, o jakich mowa w art. 10a ust. 2 i 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł:

1. o zwrócenie się przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 390 k.p.c. o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, tj. udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest właściwy do wydawania interpretacji indywidualnych w sprawie zasad ustalania właściwego ustawodawstwa na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w ramach badania istnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym,

2. o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez zmianę zaskarżonej decyzji i wydanie interpretacji stwierdzającej, iż stanowisko płatnika zawarte we wniosku z dnia 17 października 2014 r. o wydanie indywidualnej interpretacji prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych jest prawidłowe,
3. ewentualnie, o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez zmianę zaskarżonej decyzji i zobowiązanie Zakładu do wydania interpretacji,
4. a nadto o zasądzenie na rzecz płatnika zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja płatnika nie zasługiwała na uwzględnienie.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zarzutu apelacyjnego, doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Spór sprowadzał się do jedynie kwestii wykładni przepisów, gdyż w sprawie niesporne było, że płatnik wystąpił do organu rentowego o wydanie interpretacji zgodnie z dyspozycją przepisu art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity opublikowany w Dz. U. z 2015 roku, poz. 121, ze zm.) – zwanej dalej ustawą systemową - w zw. z art. 10 ustawy z dnia 2.07.2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015, poz. 584). Zgodnie bowiem z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015r. poz. 584, ze zm.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wnioszek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Nadto, w myśl art. 4 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, za przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy rozumie się osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca w własnym imieniu działalność gospodarczą, a także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Sąd pierwszej instancji trafnie podniósł, że przepis art. 83a ustawy systemowej przewiduje możliwość występowania przez przedsiębiorcę w jego indywidualnej sprawie o wydanie pisemnej interpretacji w zakresie ponoszenia danin publicznych

i o charakterze danin publicznoprawnych, w sprawach taksatywnie wymienionych, a zatem w ściśle określonym w zakresie, tj.: co do

- obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz
- podstawy wymiaru tych składek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ww. przepis art. 83a ustawy systemowej nie budzi żadnych wątpliwości co do zakresu jego zastosowania i zamkniętego katalogu wymienionych w nim rodzajowo spraw. Tym bardziej więc, i to mimo zgłoszonego przez skarżącego w apelacji wniosku, nie było powodu dla występowania do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w trybie art. 390 k.p.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił zresztą m.in. w wyroku z dnia 12.03.2015r. II UK 79/14, iż wzajemna relacja art. 83d u.s.u.s. i art. 10 u.s.d.g. polega na doprecyzowaniu przez ustawodawcę zwrotu użytego w art. 10 ust. 1: "zakres i sposób zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne". Mianowicie chodzi o interpretację tych wszystkich przepisów, z których wynika obowiązek opłacania przez płatnika składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur

Pomostowych oraz ich wysokość. Należy mieć również na uwadze, iż Sąd I instancji prawidłowo zważył, że ustawodawca nie przewidział możliwości wydania przez organ rentowy interpretacji w indywidualnych sprawach wnioskodawców w zakresie określenia właściwego ustawodawstwa, gdy w rachubę ma wchodzić delegowanie pracowników wnioskodawcy za granicę. Interpretacje dotyczą bowiem zakresowo spraw z zakresu polskiego systemu ubezpieczeń społecznych. Trafnie podniósł sąd okręgowy, że w takim przypadku zastosowanie znajdują regulacje unijne dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2009r., nr 284, poz. 1, ze zm.). Tym bardziej zatem brak jest podstaw prawnych, aby żądać od organu rentowego wydawania czy to interpretacji, czy wręcz opinii prawnych, o mocy wiążącej dla organu rentowego na temat wyboru właściwego systemu zabezpieczenia społecznego.

Nadto, dla oceny, czy osoby delegowane przez płatnika będą podlegać polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych, wobec uznania ich za pracowników oddelegowanych w rozumieniu art. 12 ust. 1 w zw. z art. 1 pkt a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE, L, z 2004r., nr 166, poz. 1, ze zm.) przedstawiony przez płatnika stan faktyczny był niewystarczający, gdyż płatnik nie wyjaśnił, czy będzie pracodawcą dla osób delegowanych (skoro jest tylko agencją pośredniczącą w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. i jak podała we wniosku świadczy usługi pośrednictwa pracy, bez elementu pracy tymczasowej), a nadto, czy jako pracodawca delegujący pracowników z Polski prowadzi „normalną działalność” na terenie wskazanych we wniosku Niemiec i innych, nieokreślonych przez wnioskodawcę państw UE (do których ma delegować swoich pracowników) w rozumieniu art. 12 ust. 1 ww. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Są to informacje najistotniejsze z punktu widzenia określenia, czy ewentualni pracownicy płatnika delegowani do pracy za granicę, będą podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym itd. Należy nadmienić, że ustawodawca przewidział możliwość wydawania interpretacji w indywidualnych sprawach, nie zaś hipotetycznego zdarzenia przyszłego dotyczącego grupy osób. W rezultacie więc co do zasady interpretacja przepisów Prawa ubezpieczeń społecznych (także dokonana na podstawie wskazanych na wstępie przepisów) polega na prawnej kwalifikacji określonych zdarzeń wywołujących skutek w prawie ubezpieczeń społecznych. Jeśli więc organ rentowy ma się wypowiedzieć co do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, obowiązany jest poddać ocenie prawnej wszystkie te stosunki i zdarzenia prawne, które prowadzą do zastosowania określonego przepisu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i jej aktów wykonawczych, przy uwzględnieniu jednakże, czy w określonej sytuacji faktycznej w ogóle mają zastosowanie przepisy polskiego prawa ubezpieczeń społecznych. Przedstawiony stan faktyczny nie pozwalał na dokonanie oceny prawnej w kwestii mającej pierwszorzędne znaczenie, a dotyczącej podlegania zleceniobiorcy (pracownika, oddelegowanego) ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, a tylko w takim przypadku możliwe byłoby rozważanie możliwości zastosowania §2 ust. 1 pkt 15 bądź §2 ust. 1 pkt 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe właściwego dla określenia podstawy wymiaru składek.

Reasumując, Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że w sprawie przedstawionej przez płatnika we wniosku o wydanie interpretacji, organ rentowy prawidłowo odmówił wydania decyzję interpretacyjnej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy nie naruszył norm prawa materialnego, które uzasadniałoby uwzględnienie wniosków apelacji.

Wskazując na argumenty wyżej podane Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną (pkt 1). Na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. zasądził od płatnika na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, mając na uwadze wysokość stawek określoną w § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity w Dz. U z 2013r., poz. 490, ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz.1804).

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Beata Górska